

*Jaime Marquès oficia en un bateig i en un casament,
i encén una llàntia votiva a la Verge de Montserrat.*

L'home d'Església

Vicenç-Maria Capdevila i Montaner

Mossèn Jaume Marquès i Casanovas va néixer l'any 1906, al si d'una família cristiana de pagès, a can Llach. Can Llach és un mas situat en una fondalada de les Gavarres, prop del santuari de la Mare de Déu dels Àngels. Pertany a la parròquia de Sant Martí Vell, aleshores municipi de Madremanya. En aquells anys, aquests indrets, que ara ens són familiars i propers, quedaven distants i aïllats. Els qui hi vivien no tenien els vehicles ni disposaven de les xarxes viàries d'ara.

La família i els primers anys

La família del Doctor Marquès, pel cantó del pare, Josep Marquès i Sala (1870-1948), venia de Navata, on n'hi ha notícies des del final del segle XVII. Però els avis paternals del Doctor Marquès, Isidre i Caterina, a l'últim terç del segle passat, es van traslladar a Sant Martí Vell, amb llurs fills, Miquel, Josep, i Enric; la mare del Doctor Marquès, Maria Casanovas i Busquets (1867-1939), era de Madremanya, filla de Miquel, també de Madremanya, i de Teresa, de Monells. El matrimoni Marquès i Casanovas va tenir set fills. El nostre mossèn Jaume va ser el penúltim de la colla, precedit per en Narcís, en Miquel, la Carme, l'Enric i la Pilar, i seguit per la Mercè. Li van posar el nom de Jaume perquè va néixer el 24 de juliol a les set de la tarda, quan l'Església celebrava ja, amb les Primeres Vespres, la festa de l'apòstol. Va rebre el baptisme cinc dies més tard a la parròquia de Sant Martí. La llar era profundament cristiana i pietosa. No solament s'hi resava el rosari cada vespre, sinó que a l'hivern, mentre la mare preparava els esmorzars, se'n deia ja una part. A més, s'hi respira-

va una gran estima pel sacerdoci. Tant, que tots els nois de la casa van passar pel Seminari. Quan va néixer en Jaume, els seus germans Narcís i Miquel estudiaven a la Preceptoria de Casa Missió de Banyoles –llur oncle, mossèn Miquel Marquès i Sala, era missioner des de l'any 1895; en Narcís havia acabat el tercer curs de Llatí i va seguir els estudis eclesiàstics fins al primer de Filosofia, al Col·lell; en Miquel, que aleshores havia acabat el segon de Llatí, veié clar que aquesta era la seva vocació i fou ordenat sacerdot a mitjan març de l'any 1918 pel bisbe Francesc de Paula Mas i Oliver. L'altre germà, l'Enric, estudià dos anys de llatí a Banyoles i a Girona, quan en Jaume tenia tot just quatre o cinc anys.

En Jaume, als cinc anys, feia d'escolà al santuari dels Àngels, que quedava més a prop de casa seva que la parròquia, tot i que havia de fer un quart de camí, costa amunt. Quan tenia cap a sis anys, la família es va traslladar a Madremanya, a can Ripoll, avui can Marquès. Als set anys va començar els estudis a l'escola de Madremanya. Una vegada que la seva mare va anar a l'escola per demanar com es portaven els seus fills, el mestre va dir-li d'en Jaume: «té molt de talent».

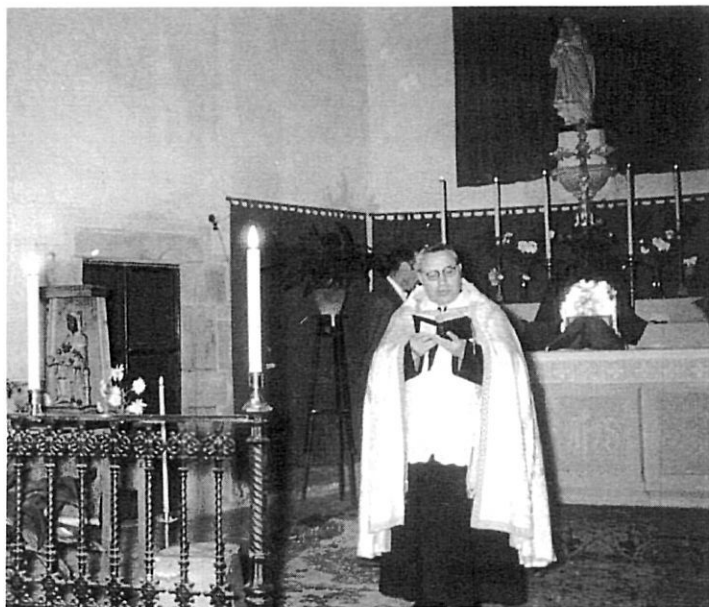
Els estudis eclesiàstics

mossèn Miquel Marquès i Sala va deixar Casa Missió de Banyoles l'any 1917 per prendre possessió de la parròquia de la Sala. Allí, des de la tardor de l'any següent, va acollir-hi el seu nebot Jaume, que tenia onze anys, per ensenyar-li a ell tot sol –en règim de Preceptoria dependent del Seminari– llatí i retòrica. En Jaume va estar-hi tres anys i després va anar a Girona, on va cursar el

trienni de Filosofia, el de Teologia i el bienni de Moral. Quan estudiava el primer curs de Moral, a mitjan març del 1927, va rebre de mans del bisbe Josep Vila Martínez la Tonsura i els Ordes Menors, passos aleshores necessaris per arribar al Sacerdoci. I l'any següent, el mateix bisbe li conferia el Subdiaconat, a la primeria de març, i el 22 de setembre el Diaconat. Tenia solament 21 anys, i calia esperar per poder rebre el Sacerdoci. Per això i perquè tenia bones aptituds, va anar a la Universitat Pontifícia de Tarragona a estudiar Dret Canònic. L'any 1929 acabava el curs amb el grau de llicenciat, i a Girona, el 16 de juny, a l'església de Sant Martí del Seminari Conciliar, el bisbe Vila Martínez, l'ordenava sacerdot. Uns dies més tard, celebrava la primera missa a Madremanya. El curs següent tornà a Tarragona, on acabà els estudis de canons, amb el títol de Doctor. Repasant les seves qualificacions acadèmiques de la Sala, Girona i Tarragona, ens adonem que el mestre de Madremanya va estar encertat quan digué que en Jaume tenia molt de talent. Però a més era un noi d'una voluntat tenaç.

Els primers passos en l'exercici del ministeri. Casa Missió

Quan el Doctor Marquès va tornar de Tarragona, el bisbe Josep Cartaña i Inglès el va nomenar vicari de Fornells, i dos anys més tard, vicari de Llagostera. Tanmateix, el Doctor Marquès va pensar que podria fer més bé dedicant-se a la predicació popular. Tenia ben proper l'exemple del seu oncle, mossèn Miquel, que va estar vint-i-dos anys a Casa Missió. I el nostre Doctor Marquès, superades les proves reglamentà-

Jaume Marquès en una primera missa, en una cerimònia litúrgica i, amb altres canonges, al costat del bisbe Cartañà.

ries, va ingressar-hi el 4 de setembre de 1933. *Casa Missió és una institució de la diòcesi de Girona, que ha donat i està donant bons fruits espirituals. Un dominic exclaustrat, el pare Joan Planas, reuní un grup de sacerdots per a la predicació a les parròquies, i el bisbe Florenci Lorente els donà un reglament, i els convertí en una institució sota la dependència de la Mitra. Quan el Doctor Marquès va entrar a Casa Missió, hi trobà vint-i-dos companys. Llurs tasques eren les missions, els novenaris, septenaris o tríduums, els sermons ocasionals, les tandes d'exercicis, els recessos... i moltes hores d'atendre confessions.*

La brutal persecució religiosa del 36 va dispersar els missioners. El Doctor Marquès es va amagar a Madremanya, junt amb el seu germà mossèn Miquel. La gent ho sabia, però no deien res, perquè els estimaven. Sembla que un dia, en un cafè de Bordils, un grup d'exaltats parlava d'anar-los a matar. Potser algun bon amic va advertir els capellans del risc que corrien. El Doctor Marquès va passar a França, i després el trobem a la diòcesi de Toledo, com a ecònom de Paredes de Escalona (novembre de 1938), nomenat pel Dr. Gregori Modrego, bisbe auxiliar del cardenal Gomà.

Acaba la Guerra Civil, es va obrir de nou Casa Missió. Era l'estiu del 39. Però la manca de sacerdots exigí que el Doctor Marquès tingués per un temps cura de la parròquia de Vilabertran, com a ecònom. Fou aleshores que es recuperà la creu romànica, exposada des de l'any 37 a la Maison Laffitte de París. En aquella ocasió, el Doctor Marquès féu vibrar el poble en amor a Jesús Crucificat. Al final de desembre de l'any 40, el Doctor Marquès fou desig-

nat capellà de l'asil i de la comunitat de les *Germanetes dels Pobres de Girona*. Va ésser una nova experiència apostòlica, que el posà en contacte amb els problemes dels vells, ordinàriament desemparats, i amb una comunitat de religioses exemplar. No pogué viure a Casa Missió, però continuà la seva activitat com a missioner, vinculat a la institució, fins cap a l'any 49(1), i encara que jurídicament aleshores deixés de pertànyer a Casa Missió, tota la vida va dur en el cor la vocació de missioner.

Al servei de l'Església en el camp del dret, de la docència, de la litúrgia i de l'art

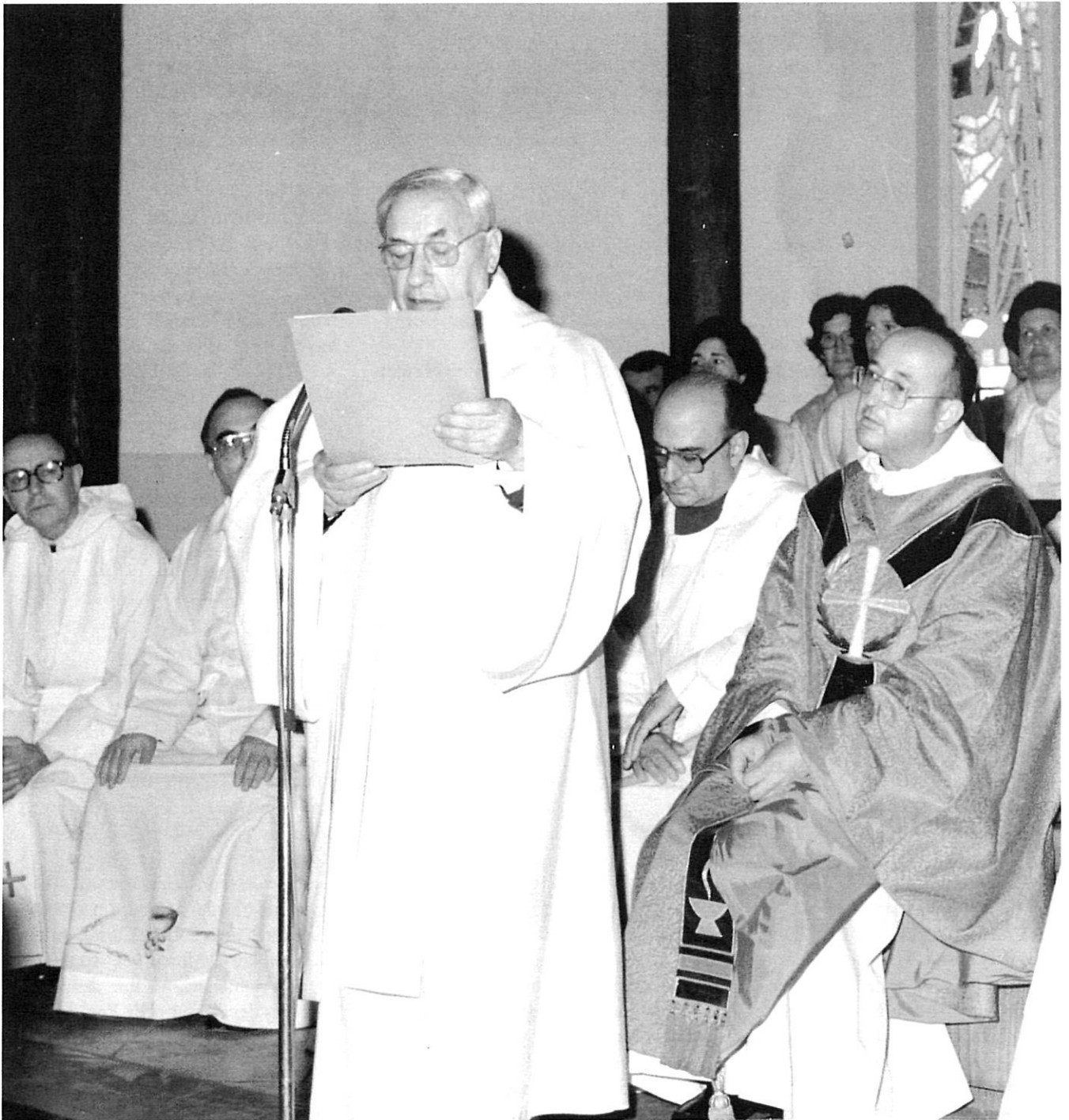
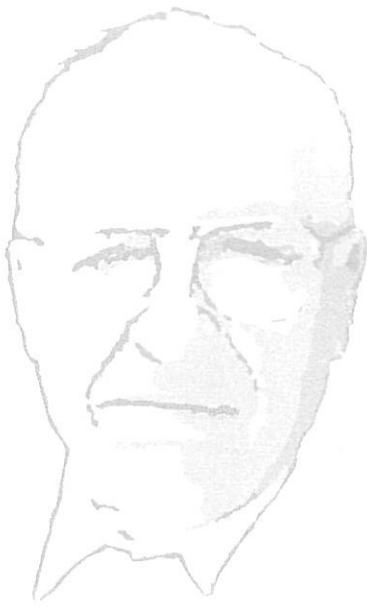
En l'Església, les tasques dels juristes, dels professors, dels directors de museus i dels membres de comissions eclesiàstiques són necessàries, però són sovint un treball ocult i monòton, ordinàriament privat de les satisfaccions espirituals que proporciona el tracte pastoral directe amb els fidels. El Doctor Marquès exercí aquests oficis amb diligència i constància.

En el camp del Dret, va ésser durant trenta-cinc anys jutge pro-sinodal(2). Els jutges pro-sinodals participen en la decisió dels plets que es presenten als tribunals eclesiàstics. Del 40 al 47 va tenir l'ofici de promotor de justícia (o fiscal) de la diòcesi, a qui competeix la defensa dels drets de l'Església i el vetllar per al compliment de la llei en les causes eclesiàstiques contencioses i criminals. Del 47 al 74 fou defensor del vincle. El defensor del vincle ha d'advocar pel valor de l'ordenació sagrada o per l'existència del vincle matrimonial, sempre que judicialment es qüestionin. El 75, el bisbe

Jaume Camprodon i Rovira tornà a nomenar-lo defensor del vincle, i a més promotor de justícia substituït, càrrecs dels quals no el van rellevar. Del 83 al 86, elegit pel capítol catedralici, fou membre del Consell Presbiteral. El nou Codi de Dret Canònic va crear la institució del Col·legi de Consultors, que ha d'intervenir en els actes d'administració extraordinària, i ha d'elegir l'administrador diocesà en cas de seu vacant. El bisbe Camprodon va nomenar el Doctor Marquès membre del primer Col·legi de Consultors de la diòcesi (21/11/1984 a 09/01/1990) (3).

Pel que fa a la docència, el Doctor Marquès fou professor del Seminari Conciliar durant dinou anys (4), en què ensenyà diverses matèries en els cursos de Retòrica i de Filosofia. Des de l'any 48 formà part com a vocal, i des del 53 com a secretari, d'una junta encarregada de la formació permanent dels sacerdots (5).

Quant a la Litúrgia i a l'Art, l'any 39, el Doctor Marquès va ésser designat membre de la Secció de Litúrgia de la Comissió Diocesana de Litúrgia i Art Sagrat. I l'any 64, quan l'esmentada Comissió es desdoblà en Comissió d'Art i Comissió de Litúrgia, el bisbe Narcís Jubany i Arnau el va fer director de la nova Comissió Diocesana d'Art Sagrat, càrrec que exercí fins a la seva mort. Durant uns vint-i-set anys (6) va ésser director del Museu, i per això va viure força anys a Casa Carles, on estava instal·lat el Museu (7). Tanmateix, un dels nomenaments que devia ploure-li més devia ésser el de President primer de la Comissió per a la Reconstrucció dels Àngels (juny de 1950), bo i evocant-li el record de quan, als cinc anys, n'era escolanet.

El Doctor Marquès, canonge

El codi de l'any 1917 assignava al capítol catedralici, a més del culte solemne en la Catedral, la comesa de senat o consell del bisbe, i la de suplir-lo en el règim de la diòcesi en cas de seu vacant. El Doctor Marquès, el dia 1 d'agost de 1947, prenia possessió d'una canongia a la Catedral de Girona, guanyada en unes oposicions. La canongia tenia annexos els càrrecs d'arxiver i secretari capitular. En la secretaria del capítol el va substituir ben aviat el Doctor Jaume Viñas, i l'any 81, quan el Doctor Marquès va ésser promogut a la dignitat de mestrescola, el canonge Gabriel Roura es va fer càrrec de l'Arxiu. El Doctor Marquès va haver d'intervenir, pel fet d'ésser canonge, en la designació del Doctor Josep M. Taberner com a vicari capitular, a la mort del bisbe Carreñà (1 i 5 d'agost de 1963).

Altres tasques pastorals

El Doctor Marquès, durant deu anys (8), va ésser director de l'Obra d'Exercicis Parroquials, i, gràcies a la seva labor, es multiplicaren en la diòcesi les tandes d'exercicis per a seglars.

L'any 1954 va ésser designat director diocesà de la Unió Apostòlica, que comporta la tasca d'ajudar en llur vida espiritual els sacerdots inscrits en aquesta associació. El rellevaren d'aquest càrrec l'any 1959.

El 23 d'octubre de 1955 fou designat corrector de la Confraria de la Mare de Déu dels Dolors, càrrec que ocupà fins al seu traspàs. I a més, des del final del 65, cada divendres, llevat dels estius, a les 11, celebrava la Santa

Missa amb una breu plàtica a l'Església dels Dolors, i acabada la missa, portava la comunió a algun malalt o impedit.

Durant uns vint-i-tres anys (9), els diumenges digué la missa de 9 amb homilia a la capella de l'Hospital de Santa Caterina. I des de la mort del seu germà mossèn Miquel, l'estiu del 80, durant uns quatre anys atengué els fidels en un confessionari de l'hospital ordinàriament fins que s'acabaven les misses del diumenge.

Va ésser confessor de les Dominiques de l'Anunciata, d'Amer, de les Dominiques Claustrals Beates i de les Germanes de Sant Vicenç de Paül, de l'Hospital.

Durant uns vint-i-vuit anys va atendre els malalts de la Clínica Muñoz. Fins fa un parell d'anys hi deia missa cada dia. Últimament sols els diumenges. El dissabte abans de morir encara va visitar els malalts.

Entorn de l'any 77 es va fer càrrec com a conciliari del Grup d'Oració i d'Amistat de la Mare de Déu de Fàtima, al barri del Güell. Els Grups d'Oració, fundats pel Doctor Josep M. Cases, actualment bisbe de Sogorb-Castelló, tenen per finalitat facilitar l'oració dels seus membres i fer-ne apòstols de la pregària. Els grups es reuneixen una vegada al mes, pregunten i revisen com han portat la vida de pregària des de la darrera reunió. El diumenge, 6 de setembre, el Doctor Marquès encara va assistir a la reunió del grup. Moria el dia 11.

Fins aquí, el que hem pogut trobar en documents o ens han explicat testimonis fidedignes. Però solament en el Llibre de la Vida hi consta la multitud de penitents que confessà, de malalts a qui portà la Comunió o unguí amb els

Sants Olis, de persones atribulades a qui donà bon consell...

No sé si el mestre de Madremanya també va dir a la mare d'en Jaume que era molt bon minyó. Nosaltres, a *parte post*, podem dir que el Doctor Marquès va ésser un home d'Església de cap a peus; un bon capellà i un capellà bo per a tothom.

Mossèn Vicenç-Maria Capdevila
i Montaner és professor de Teologia.

NOTES

1. En les estadístiques de la clerecia de Girona, que el bisbat publica anualment, el Doctor Marquès hi figura com a missioner fins a l'any 1964.
2. De l'any 1940 al 1976.
3. A més va pertànyer a la Comissió de Vigilància (antimodernista; 1952-79). Com a càrrec jurídic podríem esmentar també el de delegat diocesà pels arxius eclesiàstics davant de les institucions civils (des del 23 d'octubre de 1974 fins al seu traspàs). En diverses ocasions va rebre nomenaments per a afers concrets. (promotor de la fe en un procés informatiu o en un procés de beatificació, defensor del vincle per a causes particulars, jutge d'un tribunal especial, etc.).
4. Des del curs 1947-48 fins al 1966-67.
5. Junta Superior Directiva de les Conferències Eclesiàstiques. Aquesta junta actuà fins a l'any 66.
6. Des del 1947 al 1974.
7. L'any 44 fou nomenat secretari de la Junta Diocesana de Reconstrucció de Temples Parroquials, i exercí aquest càrrec fins a la dissolució d'aquesta Junta, l'any 66. Des de l'any 60 al 70 va ésser vocal de la Comissió Diocesana del Servei de la Defensa del Patrimoni Artístic Nacional, creada en virtut de l'art. 21, S1 del Concordat de la Santa Seu amb l'Estat espanyol.
8. Des del final de 1948 fins al 1958.
9. Devia començar el 1961 i va deixar-ho a mitjan setembre de 1984.